

LITERATURA

“Ajunte paraules que mai no hauria ajuntat per expressar l’inexpressable”

El poeta Joan Navarro (Oliva, 1951), viu una d’aquelles rares confluències d’obra pròpia en circulació: la reedició de *Grills esmolen ganivets a trenc de por* (Tres i Quatre) amb motiu del seu 40 aniversari, coincideix amb la publicació d’una nova col·laboració amb el pintor Pere Salinas, *O: Llibre d’hores* (Edicions 96) i de l’edició d’*El plum de l’ham* (Edicions 62), flamant premi Ausiàs March de Gandia. Versos pretèrits i presents d’una de les veus més rotundes de la poesia en català.

—**Les coses, de vegades, vénen així de tumultuoses.**

—U intenta planificar les publicacions, però les coses sempre fallen: quan no ets tu és l’editor, perquè no és el moment, hi ha la crisi... Hi havia el tema de la reedició i estava prevista també la publicació d’*O: Llibre d’hores*. I havia jugat al premi de Gandia, però no esperava ni guanyar ni perdre. I encara més: hi havia també una altra publicació que s’ha ajornat per a l’any vinent. Vaig parlar amb l’editor: “Per favor, no ho tragues enguany que els lectors m’enviaran a pastar”. Així ha passat tot.

—**El Plum de l’ham és de nou la poesia explorant al màxim els límits del llenguatge.**

—És la poesia que estic fent al segle XXI, que va començar amb *Magrana* (2004) després d’un llarg silenci editor. Després, Pere Salinas i jo fem *Atlas (Correspondència 2005-2007)* (2008), una experiència molt interessant perquè era això, una correspondència: ell m’enviava una pintura i jo li retrucava amb un text. Vam presentar el projecte a Rosa Serrano, de Tàndem, que es va entusiasmar com sols s’entusiasmen els editors de raça. I la va encertar, perquè anà molt bé. A continuació vingué *A deslloc* (2010), que és un llibre on també porte el llenguatge al precipici, i *Grafies i incisions* (2010), la segona col·laboració amb Salinas. *El plum de l’ham* arreplega alguns poemes que s’havien quedat fora d’altres llibres, i eren importants, i una part completament nova. Vaig ajuntar-los per veure si hi havia un fil conductor que els unira.

—**El llibre té molt a veure amb *A deslloc*, però també hi ha la inquietud plàstica que connecta amb els llibres amb Salinas.**

—El contacte amb Pere Salinas ha marcat una manera de treballar. Fa poc un amic em va dir que m’hauria de separar de

FRATS I CAMPS

Joan Navarro, a l’Octubre, amb un exemplar d’*O: Llibre d’hores*, la nova col·laboració amb Pere Salinas.

la pintura. I sobretot de la de Salinas, una mena de divorci. I jo li vaig dir que això no era tan fàcil. I l’obra de Pere Salinas m’obri mons que desconec, no tinc cap intenció d’executar el divorci. El que és clar és que el meu discurs apareix lligat al món de la plàstica i a molts pintors que apareixen al llarg dels poemes.

—**El discurs també revela un profund neguit en versos com ara: “L’esplendor de la ignomínia” i “Com quan el temps extenuat, i la lírica del botxí que el públic aplaudia”.**

—Ambdós fan referència al franquisme. El primer pertany a un poema que escric arran d’un reportatge sobre les fosses comunes, tota la política al voltant de la no exhumació que em produeix un fort neguit. L’altre és d’un poema dedicat a Josep Lluís Bonet i faig una mena de recorregut sentimental per parts de biografies comunes, de la lluita política a la universitat.

—**Les cites d’*El plum de l’ham* són molt intencionals, versos de màxima concentració literària i del llenguatge**

que trasllada als seus poemes. Es troba còmode en aquesta forma d’expressió?

—Mai no acabes de trobar-te còmode, mai no arribes a expressar allò que vols dir, hi ha coses que se t’escapen. L’única manera de dir que no podem expressar-ho tot amb el llenguatge és amb el llenguatge. Aquesta és la paradoxa. De vegades el que sí que s’aconsegueix és una atmosfera en la qual el lector pot nadar. Aconseguir això no és fàcil, podria conformar-me. Però preferisc el treball per traure de les paraules les coses que amaguen. Tal vegada perquè, en escriure d’una manera tan convencional, perden expressió. Per això rebentes el vers, o les mateixes paraules, i les ajuntes amb unes altres amb què mai de la vida les hauries ajuntat. Per poder expressar l’inexpressable.

—**En els llibres amb Salinas hi ha una mica menys d’aquella alquímia i més facilitat per visualitzar la imatge.**

—La meua poesia ha estat sempre d’imatges. De fet, a mi m’hauria agradat, a finals dels 60 o 70, estudiar cinema. I vaig estudiar filosofia pura. La meua no és una poesia intel·lectual, però l’intel·lecte apareix darrere, manejant les imatges. I, és clar, descobrir Pere Salinas va ser tot un món.

Xavier Aliaga